УДК 378.6:351.74:355.541
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2026.112.10

Кривонос Максим Васильович
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри вогневої підготовки
Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції імені Е.О. Дідоренка
Донецького державного університету внутрішніх справ
krivonosmv@gmail.com
orcid.org/0000-0001-5252-0663

Карпенко Олександр Миколайович
старший викладач кафедри вогневої підготовки
Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції імені Е.О. Дідоренка
Донецького державного університету внутрішніх справ
karpyxa1977bolt@gmail.com
orcid.org/0009-0006-3550-856X

Коваленко Віктор Леонідович
старший викладач кафедри вогневої підготовки
Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції імені Е.О. Дідоренка
Донецького державного університету внутрішніх справ
ognevik7@gmail.com
orcid.org/0009-0000-0087-9615

Мусійчук Володимир Олександрович
старший викладач кафедри вогневої підготовки
Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції імені Е.О. Дідоренка
Донецького державного університету внутрішніх справ
goglemiosint@gmail.com
orcid.org/0009-0005-9744-1965

Скрипка Олександр Миколайович
старший викладач кафедри вогневої підготовки
Навчально-науковий інститут підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції імені Е.О. Дідоренка
Донецького державного університету внутрішніх справ
skrypka.70@gmail.com
orcid.org/0009-0002-0791-3809

ОРГАНІЗАЦІЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ В УМОВАХ НОРМАТИВНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ КУРСІВ СТРІЛЬБ

У статті досліджено організаційно-правові та дидактичні засади вогневої підготовки курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, з урахуванням запровадженого у 2026 році окремого Курсу стрільб для цієї категорії здобувачів вищої освіти. Обґрунтовано, що розмежування нормативного регулювання підготовки діючих поліцейських і курсантів є закономірним етапом розвитку відомчої освіти, оскільки їх правовий статус, цілі навчання, попередній досвід і потреби у формуванні професійних компетентностей відрізняються. На підставі порівняльного аналізу Курсу стрільб 2019 року та нового Курсу стрільб 2026 року визначено переваги спеціалізованої моделі: освітнє спрямування, поетапність допуску до вправ, виокремлення навчально-тренувальних і залікових стрільб, деталізація функцій учасників, посилення методичного супроводу, унормування застосування тренажерів-симуляторів і мультимедійних засобів, орієнтація оцінювання не лише на результат, а й на безпечність, правомірність та правильність дій. Доведено необхідність інтегрувати вимоги Курсу стрільб до робочих програм, сценарно-орієнтованих занять і міждисциплінарної підготовки, поєднуючи право-

вий, психологічний, тактичний, комунікативний та безпековий компоненти. Особливу увагу приділено ролі викладача, індивідуалізації навчання, формувальному оцінюванню, аналізу типових помилок і внутрішньому моніторингу якості. Запропоновано організаційну модель реалізації нового Курсу, що охоплює діагностичний, базовий, тренажерний, практичний, ситуаційний і контрольний етапи. Зроблено висновок, що нормативна диференціація створює підґрунтя для переходу до компетентнісної моделі підготовки майбутніх поліцейських, ефективність якої залежить від методичної послідовності, ресурсного забезпечення та систематичної оцінки результатів навчання.

Ключові слова: *вогнева підготовка, курсанти, заклади вищої освіти із специфічними умовами навчання, Курс стрільб, професійна компетентність, безпека, тренажери-симулятори, оцінювання.*

Вогнева підготовка належить до тих складових професійної підготовки поліцейського, у межах якої помилка має не лише навчально-методичний, а й безпековий та правовий вимір. Її зміст не може зводитися до формального виконання вправи, оскільки йдеться про формування цілісної професійної готовності: знання правових підстав застосування і використання вогнепальної зброї, дотримання заходів безпеки, здатність контролювати психоемоційний стан, оцінювати обстановку, приймати законне й пропорційне рішення, діяти впевнено, послідовно та дисципліновано. Тому нормативне регулювання вогневої підготовки має враховувати не лише умови виконання вправ, а й статус особи, яка навчається, мету підготовки, етап професійного становлення та очікувані результати навчання.

До 2026 року базовим відомчим документом, що визначав порядок організації та проведення практичних стрільб, був Курс стрільб для поліцейських, затверджений наказом МВС України від 26 квітня 2019 року № 334. Його дія поширювалася одночасно на діючих поліцейських, відряджених поліцейських, курсантів і слухачів закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання [1]. Такий підхід забезпечував єдність вимог, термінології, правил безпеки та оцінювання, проте об'єднував різні за природою процеси: службову підготовку працівників поліції та освітню підготовку осіб, які лише набувають професійних компетентностей.

У 2026 році нормативна модель була змінена шляхом прийняття двох окремих курсів: Курсу стрільб для поліцейських та Курсу стрільб для курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських (далі – Курс). Новий спеціалізований Курс визначає порядок організації і проведення стрільб саме в закладах вищої освіти, умови виконання вправ і нормативів з вогневої підготовки курсантами та слухачами [2]. У преамбулі акта мета його прийняття пов'язана з формуванням у здобувачів вищої освіти практичних навичок поводження з вогнепальною зброєю та ефективного її застосування [2]. Отже, нормативне розмежування свідчить про перехід від уніфікованого регулювання до диференційованої освітньої моделі, орієнтованої на особливості професійного становлення майбутнього поліцейського.

Актуальність дослідження посилюється тим, що відповідно до статті 46 Закону України «Про Національну поліцію» вогнепальна зброя є найбільш суворим заходом поліцейського примусу, застосування якого допускається лише у визначених законом випадках [3]. Тому формування технічних навичок без одночасного засвоєння правових, етичних і безпекових обмежень створювало б ризик фрагментарної професійної готовності. Чинна Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю пов'язує безпеку стрільб із належною організацією та дисциплінованістю учасників [4]. Відповідно організація вогневої підготовки у закладі вищої освіти має будуватися як керована система, у якій кожен етап допуску, навчання, контролю та оцінювання має чітке призначення.

Проблематика організації вогневої підготовки поліцейських і курсантів закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання посідає помітне місце у вітчизняних наукових дослідженнях. О.О. Мислива та А.П. Москалець ще у 2017 році звертали увагу на недостатню адаптованість методик вогневої підготовки до реальних умов професійної діяльності та обґрунтовували необхідність покрокової моделі навчання, яка передбачає послідовне опанування безпечного поводження зі зброєю, базових прийомів, різних положень і ситуаційних завдань [5, с. 49–51]. Автори підкреслювали, що підготовка курсантів має бути самостійним об'єктом наукового аналізу, оскільки саме в закладі вищої освіти закладається фундамент професійної поведінки майбутнього поліцейського [5, с. 46].

О.О. Мислива та Д.В. Бодирєв дослідили співвідношення традиційних та інноваційних підходів у вогневій підготовці. Науковці довели, що мультимедійні тири, тренажери та комп'ютерні системи зворотного зв'язку мають значний потенціал для підвищення якості навчання, оскільки дають змогу моделювати варіативні ситуації, аналізувати помилки та індивідуалізувати підготовку. Водночас автори наголошують на допоміжному характері таких засобів, оскільки стійкі навички безпечного поводження зі зброєю формуються передусім під час систематичного практичного відпрацювання під контролем викладача [6, с. 24–27].

В.В. Федоров та О.Б. Піскунова акцентують увагу на психологічній складовій готовності поліцейського до застосування вогнепальної зброї. На їх думку, традиційне виконання вправ у передбачуваному середовищі не завжди формує здатність діяти в умовах дефіциту часу, інформаційної невизначеності та емоційного напруження. Тому підготовка має забезпечувати формування сталих алгоритмів безпечних і правомірних дій у типових професійних ситуаціях [7, с. 67–70]. У попередній публікації автори обґрунтували доцільність включення практично орієнтованих елементів, зокрема варіативних умов, обмеженої видимості, фізичного

навантаження та необхідності прийняття рішення, за умови їх упровадження в нормативно визначених і безпечних межах [8, с. 497–499].

Д.Г. Казначеєв та О.В. Мінченко розглядають вогневу підготовку як поєднання знань правових підстав, заходів безпеки, матеріальної частини зброї та практичних навичок. Відсутність будь-якого з цих компонентів, на думку науковців, знижує професійну готовність поліцейського, а недооцінка дисципліни на початкових етапах навчання ускладнює подальше формування стійких навичок [9, с. 20–22]. У сукупності наведені праці створюють теоретичне підґрунтя для аналізу організаційних і дидактичних положень Курсу стрільб 2026 року, його відмінностей від Курсу 2019 року та особливостей реалізації в освітньому процесі.

Мета статті полягає в науковому обґрунтуванні особливостей організації вогневої підготовки курсантів закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання в умовах запровадження окремого Курсу стрільб 2026 року, визначенні його переваг порівняно з Курсом стрільб 2019 року та розробленні пропозицій щодо методичного, організаційного й контрольно-оцінювального забезпечення реалізації нової нормативної моделі.

Вихідним положенням дослідження є те, що службова підготовка діючого поліцейського та освітня підготовка курсанта закладу вищої освіти із специфічними умовами навчання мають спільну професійну спрямованість, але відрізняються за метою, змістом і механізмами реалізації. Службова підготовка спрямована на закріплення та оновлення знань, умінь і навичок працівника поліції з урахуванням специфіки його службової діяльності, тоді як освітній процес у ЗВО має забезпечити первинне, послідовне й науково обґрунтоване формування необхідних компетентностей. Відповідно до Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, вогнева підготовка охоплює вивчення основ стрільби з вогнепальної зброї, правомірного її застосування, безпечного поводження, швидкісної та влучної стрільби в різних умовах [10]. Для діючого поліцейського ці елементи переважно мають характер підтримання та вдосконалення професійної готовності, а для курсанта – характер первинного набуття, закріплення і поступового ускладнення.

Саме ця відмінність є ключовим аргументом на користь нормативної диференціації. Курс 2019 року визначав практичні стрільби як комплекс заходів, спрямованих на підготовку та ведення поліцейськими прицільного вогню, а навчально-тренувальні стрільби – як засіб формування і вдосконалення практичних навичок поліцейських під час службової підготовки, навчання у ЗВО МВС та підготовки до змагань [1]. Отже, в одному визначенні поєднувалися різні організаційні контексти. Новий Курс 2026 року визначає практичні стрільби як комплекс заходів, спрямованих на підготовку курсантів і слухачів та формування, закріплення й оновлення необхідних знань, умінь і навичок з вогневої підготовки, у тому числі із застосуванням тренажерів-симуляторів [2]. Така редакція чіткіше відображає освітню природу процесу та його результативну спрямованість.

Першою перевагою нового Курсу є персоніфікація суб’єкта навчання. У документі послідовно використовується категорія «курсант (слухач)», а організаційні приписи прив’язані до структури ЗВО, робочих програм, наказу ректора, діяльності профільної кафедри та навчально-тренувальних зборів [2]. Це усуває ситуацію, за якої заклад вищої освіти змушений адаптувати положення, розроблені одночасно для органів поліції та закладів освіти.

Другою перевагою є чіткіше розмежування видів стрільб. Новий документ поряд із навчально-тренувальними та спортивними стрільбами виокремлює залікові стрільби, метою яких є підсумкове оцінювання практичних навичок курсантів і визначення рівня їх вогневої підготовленості [2]. Це має принципове дидактичне значення. Навчально-тренувальне заняття передбачає можливість пояснення, повторення, корекції та формувального оцінювання; залікове – об’єктивну перевірку досягнутих результатів за однаковими критеріями. Розмежування цих режимів сприяє прозорості контролю та запобігає підміні процесу навчання простим відтворенням залікової вправи.

Третьою перевагою є закріплення принципу поетапності. У рекомендаціях керівникам стрільб та особам, які проводять заняття, встановлено необхідність демонструвати прийоми стрільби загальній аудиторії, перевіряти їх засвоєння індивідуально, не переходити до наступної теми до опанування попереднього матеріалу та постійно акцентувати увагу на заходах безпеки [2]. Ці приписи фактично нормативно оформлюють дидактичний принцип послідовності, який раніше переважно розкривався в науково-методичних працях. Він кореспондує з покроковою моделлю О.О. Мисливої та А.П. Москальця, за якою складні професійні дії мають формуватися через поступове опанування базових елементів і лише після цього інтегруватися у комплексні завдання [5, с. 51].

Четверта перевага нового Курсу полягає у посиленні методичного компонента. До нормативного документа включено окремі рекомендації для керівників стрільб і викладачів, що спрямовують їх на наочність, індивідуальну перевірку, систематичне повторення, попередження типових помилок та недопущення передчасного ускладнення матеріалу [2]. Наявність таких рекомендацій важлива не лише для уніфікації вогневої підготовки у різних ЗВО, а й для зміни ролі викладача: від особи, яка лише подає команди і фіксує результат, до організатора навчальної діяльності, діагноста помилок, наставника і гаранта дотримання заходів безпеки.

П’ята перевага пов’язана з деталізацією організаційної структури стрільб. Новий Курс визначає учасників стрільб, їх повноваження і відповідальність у контексті діяльності ЗВО: керівника закладу, керівника

стрільб із числа науково-педагогічних працівників профільної кафедри, помічника керівника стрільб, особу, відповідальну за медичне забезпечення, роздавача боєприпасів, наглядача, наряд оточення та стрільця [2]. Порівняно з уніфікованою моделлю 2019 року така деталізація краще враховує освітню інфраструктуру та розподіл функцій у закладі.

Шоста перевага нового Курсу полягає у нормативному визнанні тренажерів-симуляторів та сучасних мультимедійних технологій. У визначенні вправи зі стрільби прямо передбачено можливість формування навичок із використанням тренажерів-симуляторів, застосування мультимедійних засобів на будь-якому етапі підготовки для моделювання навчальних ситуацій [2], а також визначено інтерактивний мультимедійний тир як безпечний програмно-апаратний комплекс для навчання, тренування та зворотного зв'язку [2]. Це створює нормативну основу для системного, а не епізодичного використання цифрових засобів.

Водночас технологізація вогневої підготовки має бути методично виваженою. О.О. Мислива та Д.В. Бодирєв зазначають, що інтерактивні засоби виконують навчальну, розвивальну, психологічну та прогностичну функції, дають змогу аналізувати результати й помилки та формувати здатність оцінювати правомірність дій у змодельованій ситуації [6, с. 26-28]. Проте тренажер не відтворює повністю фізичних, сенсорних і відповідальнісних характеристик реального практичного заняття. Тому доцільною є змішана модель, за якої тренажерне середовище використовується для відпрацювання базових алгоритмів, прийняття рішення й розпізнавання ризиків, а остаточне закріплення безпечної поведінки здійснюється під час практичних занять відповідно до Курсу.

Сьома перевага полягає у вдосконаленні категоризації вправ. Новий Курс поділяє вправи зі стрільби на три категорії, що дозволяє структурувати їх за рівнем складності, умовами виконання та навчальним призначенням [2]. Для освітнього процесу це важливо як механізм поступового переходу від формування базових умінь і навичок поводження зі зброєю, до їх вдосконалення та формування спеціальних навичок.

Восьма перевага стосується оцінювання. Новий Курс передбачає окремий порядок оцінювання стрільця та особливості виконання вправ зі стрільби, а також пов'язує допуск до стрільб і продовження виконання з дотриманням заходів безпеки та встановленого порядку [2]. Це дає підстави для переходу до багатокомпонентного оцінювання, яке охоплює: знання правових підстав застосування зброї; дотримання заходів безпеки; умов і порядку виконання вправи; виконання команд; пояснення рішень; стійкість результатів у повторних спробах.

Дев'ята перевага нового Курсу виявляється у посиленні зв'язку з навчальними програмами. Документ прямо передбачає планування і проведення стрільб на заняттях з вогневої підготовки в обсязі, визначеному робочими програмами навчальних дисциплін [2]. Це покладає на профільні кафедри обов'язок не просто включити вправи зі стрільби до календарного плану, а переглянути логіку дисципліни загалом. Теоретичний матеріал, тренажерні заняття, практичні вправи зі стрільби та контроль процесу навчання повинні утворювати єдину послідовність.

Особливого значення набуває міждисциплінарна інтеграція. Правові підстави застосування зброї вивчаються у межах адміністративно-правових дисциплін; психологічна готовність – у межах психологічної підготовки; оцінка обстановки та комунікація – у тактико-спеціальній підготовці; домедична допомога – у домедичній підготовці. Якщо ці компоненти викладаються ізольовано, курсант може знати окремі правила, але не вміти поєднати їх у цілісне професійне рішення. Тому новий Курс доцільно реалізовувати через узгоджені міжкафедральні сценарії, які доцільно починати в мультимедійному або змодельованому середовищі без використання бойових боєприпасів, а до практичного етапу допускати лише після підтвердження набуття базових компетентностей. Їх головним результатом має бути не демонстрація техніки, а правомірна, безпечна і професійно обґрунтована поведінка майбутнього поліцейського. Такий підхід відповідає висновкам В.В. Федорова та О.Б. Піскунової про необхідність формування психологічної готовності та стійких алгоритмів поведінки, а не лише результативності у стандартній вправі [7, с. 68-72].

Окремої уваги потребує індивідуалізація підготовки. Курсанти приходять до ЗВО з різним рівнем фізичних можливостей, стресостійкості, темпом формування навичок. Уніфікований календар освітнього процесу не завжди забезпечує однаковий результат засвоєння матеріалу. Новий Курс, вимагаючи індивідуальної перевірки засвоєння матеріалу і допускаючи використання тренажерів-симуляторів на різних етапах підготовки, створює можливості для адаптивного навчання [2].

Важливим напрямом реалізації нового Курсу є розвиток методичної компетентності викладачів. Спеціалізований нормативний акт підвищує вимоги до науково-педагогічного працівника: він має знати зміст Курсу, уміти планувати заняття, користуватися тренажерами, організовувати оцінювання, аналізувати помилки, підтримувати психологічно безпечне навчальне середовище та забезпечувати однаковість вимог. О.О. Мислива та А.П. Москалець справедливо зазначали, що викладач повинен постійно узагальнювати практичний досвід, аналізувати науково-методичну літературу та спостерігати за навчальною діяльністю [5, с. 51]. У сучасних умовах до цього слід додати володіння цифровими засобами, методами дебрифінгу та компетентнісного оцінювання.

Не менш важливою є матеріально-технічна складова. Новий Курс визначає види навчальних об'єктів, вимоги до їх обладнання, документального забезпечення, зонування та використання мультимедійних тирів [2]. Проте сама наявність тиру або тренажера не гарантує якості підготовки. Матеріальна база має оцінюватися

за тим, наскільки вона підтримує визначені результати навчання: забезпечує безпеку при стрільбі, можливість поетапного ускладнення вправ, фіксацію результатів, аналіз помилок, моделювання різних умов та доступність регулярного тренування. Пріоритет слід надавати не кількості обладнання, а його включеності у методичну систему.

Новий Курс також створює передумови для розвитку внутрішньої системи забезпечення якості підготовки. У ЗВО доцільно збирати та аналізувати не лише підсумкові оцінки, а й структуру типових помилок, кількість недопусків до стрільб, результати навчання, стабільність набутих навичок у часі, ефективність тренажерних занять, причини відмінностей між навчальними групами та результати опитування курсантів.

На підставі проведеного аналізу пропонуємо організаційну модель реалізації Курсу стрільб 2026 року, яка включає шість взаємопов’язаних етапів. Перший, діагностичний, передбачає визначення початкового рівня знань, фізичних можливостей, психологічних бар’єрів і потреб у додаткових заняттях. Другий, базовий, охоплює правові підстави застосування вогнепальної зброї, заходи безпеки при поводженні зі зброєю, матеріальну частину й тактико-технічні характеристики зброї, формування дисциплінованої поведінки. Третій, тренажерний, забезпечує багаторазове безпечне відпрацювання елементів стрільб, розвиток самоконтролю та первинне ситуаційне моделювання. Четвертий, практичний, спрямований на виконання нормативно визначених вправ зі стрільби. П’ятий, ситуаційний, інтегрує правовий, психологічний, тактичний і комунікативний компоненти у контрольованих сценаріях. Шостий, контрольний, включає залікові стрільби, комплексне оцінювання, дебрифінг та визначення індивідуальних рекомендацій.

Організація занять за новим Курсом повинна спиратися на принципи законності, безперервності, наступності, безпекової пріоритетності, компетентнісної спрямованості та рефлексивності. Принцип законності означає, що кожна навчальна дія має бути пов’язана з усвідомленням меж поліцейських повноважень. Безперервність передбачає регулярність навчання і недопущення тривалих перерв, унаслідок яких втрачаються сформовані навички. Наступність полягає у логічному зв’язку між вправами і рівнями їх складності. Безпекова пріоритетність вимагає, щоб жоден кількісний результат не виправдовував порушення заходів безпеки, порядку та умов виконання вправ зі стрільби. Компетентнісна спрямованість орієнтує навчання на інтегровану здатність діяти, а рефлексивність – на обов’язковий аналіз власних рішень і помилок після заняття.

Доцільно запровадити єдину стандартизовану «картку оцінювання» навчального заняття, що охоплюватиме теоретичну підготовку, дотримання заходів безпеки, організованість, послідовність дій, результат виконання, самооцінку курсанта та рекомендації викладача. Така картка забезпечить прозорість вимог, фіксацію прогресу навчання й комплексність оцінювання, а її переваги в освітньому процесі обґрунтовані в науковій літературі [11, с. 878].

Окремим напрямом має бути профілактика навчально небезпечної поведінки. Йдеться не лише про порушення заходів безпеки, умов та порядку виконання вправ, а й про звички, що можуть у майбутньому призвести до помилок: неуважність до команд, поспішність, формальне ставлення до перевірки зброї, приховування невпевненості, наслідування дій інших без розуміння їх змісту. Викладач повинен виявляти такі прояви на ранньому етапі та коригувати їх через додаткове пояснення, персональний зворотний зв’язок тощо [12, с. 315].

Новий Курс має бути інтегрований і до системи виховної роботи курсантів. Культура безпечного поводження зі зброєю, відповідальність за наслідки, повага до людського життя та усвідомлення виняткового характеру застосування вогнепальної зброї є не лише навчальними, а й професійно-етичними цінностями майбутнього правоохоронця [13, с. 495]. Їх формування має здійснюватися послідовно протягом усього періоду навчання, а поведінка викладачів – демонструвати єдині вимоги до безпеки незалежно від виду заняття.

Порівняння Курсів 2019 і 2026 років дозволяє зробити висновок, що новий акт не заперечує попередню систему, а розвиває її шляхом освітньої спеціалізації. Збережено базові принципи законності, безпеки, організованості, дисциплінованості, матеріально-технічного забезпечення та оцінювання. Водночас новий Курс: звужує сферу дії до курсантів і слухачів; пов’язує організацію стрільб із робочими програмами та наказами керівника ЗВО; виокремлює залікові стрільби; деталізує педагогічні функції керівника стрільб; нормативно визнає тренажери-симулятори та мультимедійні технології; закріплює поетапність підготовки; містить окремі методичні рекомендації; посилює комплексність допуску та оцінювання [2].

Висновки. Прийняття у 2026 році окремого Курсу стрільб для курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських є обґрунтованим етапом розвитку нормативного та методичного забезпечення відомчої освіти. Уніфікований Курс 2019 року забезпечив єдність вимог до організації стрільб, дотримання заходів безпеки, матеріально-технічного забезпечення, виконання вправ і нормативів. Водночас його одночасне поширення на діючих поліцейських і курсантів не повною мірою враховувало відмінності між службовим удосконаленням уже сформованого працівника поліції та первинним формуванням професійної компетентності здобувача освіти.

Науковий аналіз нового Курсу дозволяє визначити його основні переваги: чітку орієнтацію на освітній процес у ЗВО; персоніфікацію суб’єкта підготовки; узгодження стрільб із робочими програмами; розмежування навчально-тренувальних і залікових стрільб; поетапність формування навичок; комплексний характер допуску; деталізацію функцій учасників; посилення методичного супроводу; нормативне визнання

тренажерів-симуляторів; категоризацію вправ та можливість багатокомпонентного оцінювання. Сукупність цих положень створює передумови для компетентнісної моделі, у якій результатом є не лише влучність, а правомірна, безпечна, психологічно стійка і професійно обгрунтована поведінка майбутнього поліцейського.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні валідних критеріїв комплексного оцінювання вогневої підготовленості курсантів, методик визначення стійкості набутих навичок, інструментів аналізу типових помилок та єдиних підходів до використання тренажерів-симуляторів. Окремого аналізу потребує порівняння результатів підготовки за Курсом 2019 року та Курсом 2026 року після накопичення достатнього емпіричного матеріалу в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання системи МВС.

Використана література:

1. Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських : Наказ МВС України від 26 квітня 2019 року № 334.
2. Про затвердження Курсу стрільб для курсантів (слухачів) закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських : Наказ МВС України від 03 липня 2026 року № 626.
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text.
4. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 01 лютого 2016 р. № 70. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text.
5. Мислива О. О., Москалець А. П. Новітні підходи до стрілецької підготовки у ВНЗ із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських. *Науковий вісник ДДУВС*. 2017. № 1. С. 45–52.
6. Мислива О. О., Бодирєв Д. В. Вогнева підготовка: інновації vs. традиції. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 1. С. 23–28. DOI: https://doi.org/10.31733/2078-3566-2021-1-23-28.
7. Федоров В. В., Піскунова О. Б. Роль практичної стрільби в системі вогневої підготовки поліцейських: психологічна складова. *Право і безпека*. 2021. № 1 (80). С. 67–73. DOI: https://doi.org/10.32631/pb.2021.1.09.
8. Федоров В. В., Піскунова О. Б. Перспективи впровадження методик і технік практичної стрільби під час вогневої підготовки поліцейських. *Шлях успіху і перспективи розвитку* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. м. Харків, 20 листопада 2020 року. Харків, 2020. С. 497–499.
9. Казначеєв Д. Г., Мінченко О. В. Удосконалення вогневої підготовки поліцейських. *Актуальні проблеми психологічного забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів*: збірник тез ІІ Міжнародної науково-практичної конференції. м. Київ, 28 жовтня 2021 року. Київ, 2020. С. 20–22.
10. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26 січня 2016 р. № 50. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text.
11. Кривонос М. В., Карпенко О. М., Коваленко В. Л., Мусійчук В. О., Скрипка О. М. Технології розширеної реальності як інструмент удосконалення вогневої підготовки поліцейських. *Національні інтереси України*. 2026 № 2 (19). С. 878 (С. 870–881). https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-2(19)-870-881
12. Білявець А. Використання принципів формувального оцінювання під час вивчення матеріальної частини стрілецької зброї на групових заняттях з вогневої підготовки у вищих військових навчальних закладах. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*. 2026. № 1 (59). С. 315 (С. 313–325). https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-1(59)-313-325
13. Йосипів Ю. Методика формування культури безпечного поводження з вогнепальною зброєю у курсантів закладів вищої освіти МВС України. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2026 № 223. С. 495 (С. 493–498). https://doi.org/10.36550/2415-7988-2026-1-223-493-498

References:

1. Pro zatverdzhennia Kursu strilb dlia politseiskykh : nakaz MVS Ukrainy vid 26.04.2019 r. № 334 [On approval of the Shooting Course for Police Officers : order of the MVS of Ukraine dated April 26, 2019 No. 334] [in Ukrainian].
2. Pro zatverdzhennia Kursu strilb dlia kursantiv slukhachiv zakladiv vyshchoi osvity iz spetsyfichnymy umovamy navchannia, yaki zdiisniuiut pidhotovku politseiskykh : nakaz MVS Ukrainy vid 03.07.2026 r. № 626 [On approval of the Shooting Course for cadets students of higher education institutions with specific training conditions that train police officers : order of the MVS of Ukraine dated July 3, 2026 No. 626] [in Ukrainian].
3. Pro Natsionalnu politsiiu : Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 r. № 580-VIII [On the National Police : Law of Ukraine dated July 2, 2015 No. 580-VIII]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Instruktsii iz zakhodiv bezpeky pry povodzhenni zi zbroieiu : nakaz MVS Ukrainy vid 01.02.2016 r. № 70 [On approval of the Instruction on safety measures when handling weapons : order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated February 1, 2016 No. 70]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0250-16#Text [in Ukrainian].
5. Myslyva O. O., Moskalets A. P. (2017) Novitni pidkhody do striletskoi pidhotovky u vyshchykh navchalnykh zakladakh iz spetsyfichnymy umovamy navchannia, yaki zdiisniuiut pidhotovku politseiskykh [Modern approaches to shooting training in higher education institutions with specific training conditions that train police officers] Naukovyi visnyk DDUVS 2017 № 1 S. 45–52 [in Ukrainian].
6. Myslyva O. O., Bodyriev D. V. (2021) Vohneva pidhotovka: innovatsii vs. tradytsii [Firearms training: innovations vs. traditions] Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav 2021 № 1 S. 23–28. DOI: https://doi.org/10.31733/2078-3566-2021-1-23-28 [in Ukrainian].
7. Fedorov V. V., Piskunova O. B. (2021) Rol praktychnoi strilby v systemi vohnevoi pidhotovky politseiskykh: psykholohichna skladova [The role of practical shooting in the system of firearms training of police officers: psychological component] Pravo i bezpeka 2021 № 1(80) S. 67–73. DOI: https://doi.org/10.32631/pb.2021.1.09 [in Ukrainian].
8. Fedorov V. V., Piskunova O. B. (2020) Perspektyvy vprovadzhennia metodyk i tekhnik praktychnoi strilby pid chas vohnevoi pidhotovky politseiskykh [Prospects for the implementation of methods and techniques of practical shooting during firearms training of police officers] Shliakh uspikhu i perspektyvy rozvytku: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. m. Kharkiv, 20 lystopada 2020 roku. Kharkiv 2020 S. 497–499 [in Ukrainian].

9. Kaznacheiev D. H., Minchenko O. V. (2020) Udoskonalennia vohnevoi pidhotovky politseiskykh [Improvement of firearms training of police officers] Aktualni problemy psykholohichnoho zabezpechennia sluzhbovoi diialnosti pratsivnykiv pravookhoronnykh orhaniv : zbirnyk tez II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. m. Kyiv, 28 zhovtnia 2021 roku. Kyiv, 2020. S. 20–22 [in Ukrainian].
10. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu sluzhbovoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy : nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 26.01.2016 r. № 50 [On approval of the Regulation on the organization of service training of employees of the National Police of Ukraine : order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated January 26, 2016 No. 50]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text [in Ukrainian].
11. Kryvonos M. V., Karpenko O. M., Kovalenko V. L., Musiichuk V. O., Skrypka O. M. (2026) Tekhnolohii rozshyrenoi realnosti yak instrument udoskonalennia vohnevoi pidhotovky politseiskykh [Extended reality technologies as a tool for improving firearms training of police officers] Natsionalni interesy Ukrainy 2026 № 2(19) S. 870–881. DOI: https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-2(19)-870-881 [in Ukrainian].
12. Biliavets A. (2026) Vykorystannia pryntsypiv formuvalnoho otsiniuvannia pid chas vyvchennia materialnoi chastyny striletskoi zbroi na hrupovykh zaniattiakh z vohnevoi pidhotovky u vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladakh [Use of formative assessment principles during the study of the material part of small arms in group firearms training classes in higher military educational institutions] Perspektyvy ta innovatsii nauky. Seriia «Pedahohika» 2026 № 1(59) S. 313–325. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-1(59)-313-325 [in Ukrainian].
13. Yosypiv Yu. (2026) Metodyka formuvannia kultury bezpechnoho povodzhennia z vohnepalnoiu zbroieiu u kursantiv zakladiv vyshchoi osvity Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy [Methodology for forming a culture of safe handling of firearms among cadets of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine] Naukovi zapysky. Seriia: Pedahohichni nauky 2026 № 223 S. 493–498. DOI: https://doi.org/10.36550/2415-7988-2026-1-223-493-498 [in Ukrainian].

M. Kryvonos, O. Karpenko, V. Kovalenko, V. Musiychuk, O. Skrypka. Organization of firearms training for cadets of higher education institutions with specific learning conditions under the differentiated regulation of shooting courses

The article examines the organizational, legal and didactic foundations of firearms training for cadets and trainees of higher education institutions with specific learning conditions that train police officers, taking into account the separate Shooting Course introduced in 2026. It is argued that differentiating the regulatory framework for serving police officers and cadets is a natural stage in departmental education, because their legal status, learning objectives, previous experience and competence needs differ. A comparative analysis of the 2019 Shooting Course and the 2026 Course identifies the advantages of the specialized model: an educational focus, staged admission to exercises, separation of training and assessment shooting, detailed responsibilities of participants, stronger methodological support, regulated use of simulators and multimedia technologies, and assessment focused not only on the final result but also on safety, legality and procedural correctness. The study substantiates the need to integrate the Course requirements into syllabi, scenario-based classes and interdisciplinary training by combining legal, psychological, tactical, communication and safety components. Particular attention is paid to the instructor's role, continuity and individualization of training, formative assessment, feedback, analysis of typical errors and internal quality monitoring. An organizational model for implementing the new Course is proposed, consisting of diagnostic, basic, simulator-based, practical, scenario-based and assessment stages. It is concluded that regulatory differentiation creates the basis for a competence-based model of training future police officers, while its effectiveness depends on methodological consistency, resources, instructor development and systematic evaluation of learning outcomes.

Key words: *firearms training, cadets, higher education institutions with specific learning conditions, Shooting Course, professional competence, safety, simulators, assessment.*

Дата першого надходження статті до видання: 05.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 30.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.10.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0